

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Scrúdú na hArdteistiméireachta, 2025

Tíreolaíocht

Cuid a hAon agus Freagarleabhar

Gnáthleibhéal

Dé hAoine 6 Meitheamh Maidin 9:30 - 12:20

400 marc

Scrúduimhir

----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Dáta Breithe

		/			/		
----------------------	----------------------	---	----------------------	----------------------	---	----------------------	----------------------

Scríobh 3 Feabhra 2005
mar 03 02 05, mar shampla

Stampa an Ionaid

--

Treoracha

Scríobh do Scrúduimhir agus do Dháta Breithe sna boscaí ar an gclúdach tosaigh.

Scríobh do chuid freagraí ar gach cuid den scrúdú sa fhreagarleabhar seo. Déanfar an freagarleabhar seo a scanadh agus is ar scáileán a chuirfear do chuid oibre i láthair an scrúdaitheora. Féadfaidh sé nach bhfeicfidh an scrúdaitheoir aon rud a scríobhfaidh tú taobh amuigh de bhoscaí na bhfreagraí.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh. Ní ceadmhach peann luaidhe a úsáid ach amháin sna sceitsí, sna graif agus sna léaráidí.

Tá dhá chuid sa scrúdú seo. Tá ceisteanna **CHUID A DÓ** ar fáil i gceistpháipéar ar leith, ach ní mór do chuid freagraí a scríobh sa fhreagarleabhar seo.

CUID A hAON	Ceisteanna Gearrfhreagra	100 marc
--------------------	--------------------------	-----------------

Tabhair faoi **DHEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

CUID A DÓ	Ceisteanna Struchtúrtha	300 marc
------------------	-------------------------	-----------------

Ní mór duit tabhairt faoi **THRÍ** cheist. Ní mór ceist amháin as dhá cheann de na ranna thíos a fhreagairt:

- Roinn 1: **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach** (Ceist 1-3)
- Roinn 2: **Tíreolaíocht Réigiúnach** (Ceist 4-6)
- Roinn 3: **Toghaonaid** (Ceist 7-12)

Is féidir an tríú ceist a roghnú as roinn ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

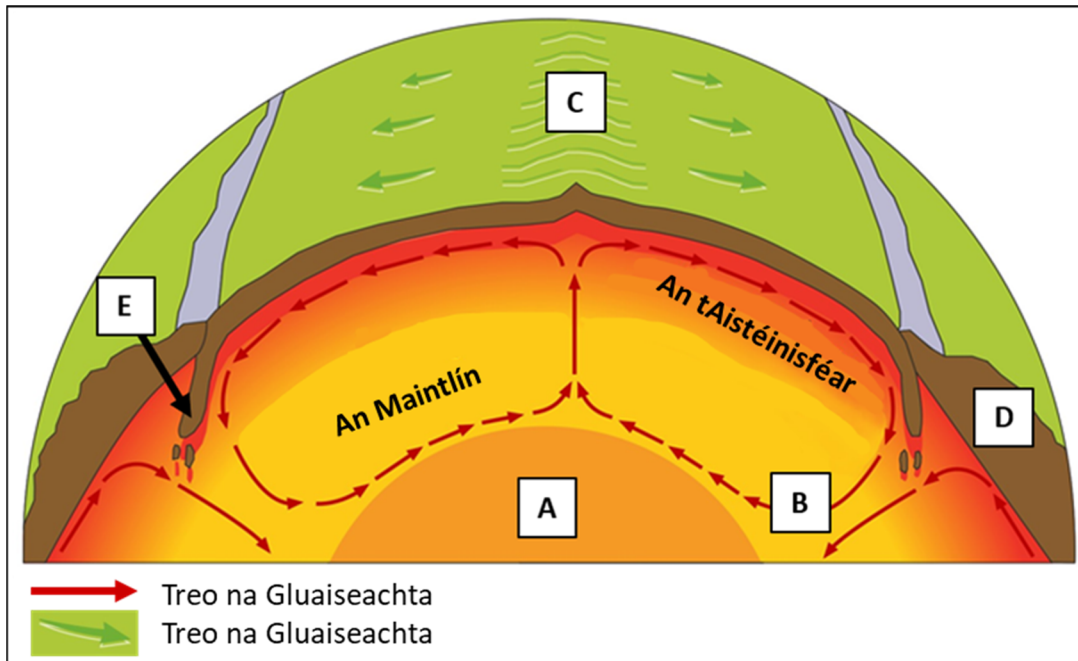
CUID A hAON – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC

Tabhair faoi **DHEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar cómharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

1. Teicteonaic Plátaí

Arna chur in oiriúint ó internetgeography.net

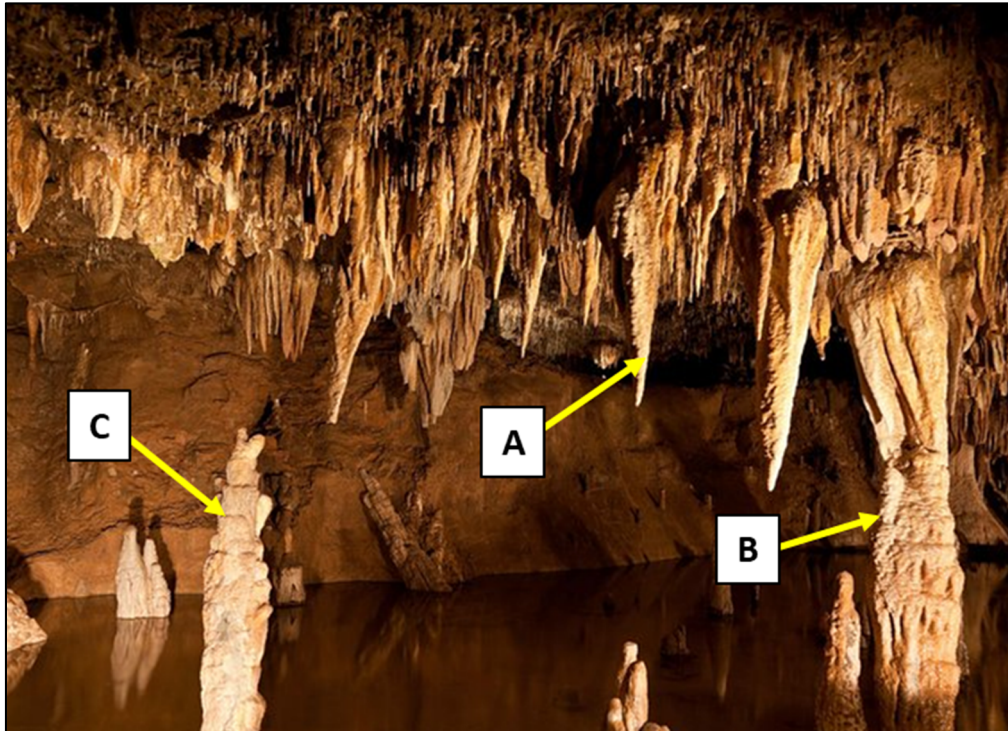
Scrúdaigh an léaráid thuas ina dtaispeántar struchtúr an domhain agus freagair an cheist seo a leanas.

Meaitseáil gach ceann de na litreacha **A, B, C, D** agus **E** leis an ngné is fearr a mheaitseálann í sa tábla thíos.

Gné	Litir
Sruth comhiompair	
Pláta fodhuchtaithe	
An croí	
Screamh ilchríochach	
Plátaí ag scaradh ó chéile	

[10m]

2. Tírdhreach Carstach

Arna chur in oiriúint ó tripadvisor.com

Scrúdaigh an fótagraf thuas ina dtaispeántar gnéithe carstacha agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na litreacha **A**, **B** agus **C** leis an ngné is fearr a mheaitseálann í sa tábla thíos.

Gné	Litir
Aolchoinneal	
Colún/Gallán	
Aolchuisne	

- (ii) Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu fíor nó bréagach atá gach ceann de na ráitis seo a leanas.

- (a) Foirmítear na gnéithe atá léirithe san fhótagraf thuas mar thoradh ar shíonchaitheamh fisiceach/meicniúil.

Fíor ☐

Bréagach ☐

- (b) Foirmítear na gnéithe san fhótagraf thuas faoin talamh.

Fíor ☐

Bréagach ☐

[10m]

3. Próisis Dromchla

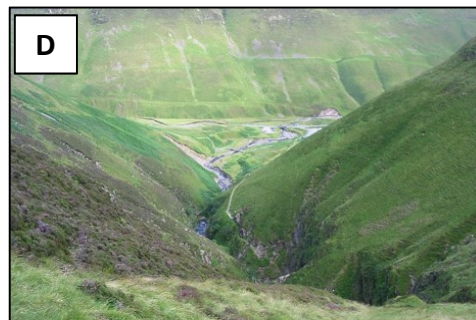
www.en.wikipedia.org

www.nationalgeographic.com

www.dalesrocks.org.uk

www.sandatlas.org

Scrúdaigh na fótagraif thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na fótagraif **A**, **B**, **C** agus **D** leis an tírghné sa tábla thíos is fearr a mheaitseálann é.

Tírghné	Litir
Carraig chorr oighreach	
U-ghleann	
Staca farraige	
V-ghleann	

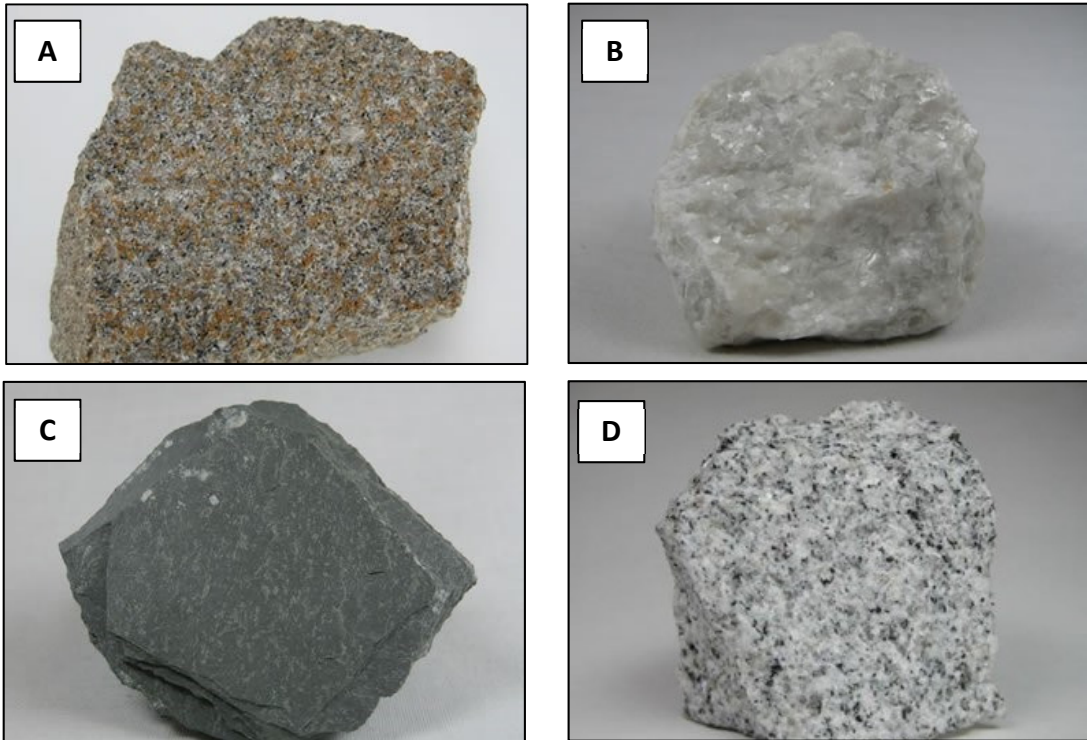
- (ii) Cén ceann de na próisis seo a leanas is mó a luaitear le foirmiú staca farraige? Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Creimeadh ☐

Síl-leagan ☐

[10m]

4. Carraigeacha

Arna chur in oiriúint ó www.geology.com

Scrúdaigh na fótagraif thuas. Freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas chun an tábla thíos a chomhlánú. Tá cuid den tábla comhlánaithe duit.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na fótagraif **A**, **B**, **C** agus **D** leis an gcineál carraige sa tábla thíos is fearr a mheaitseálann é.
- (ii) Cuir in iúl cé acu bruthcharraig, carraig dhríodair nó carraig mheiteamorfach í gach ceann de na cineálacha carraige.

C.4 (i) Litir	Cineál carraige	C.4 (ii) Bruthcharraig/Carraig dhríodair/Carraig mheiteamorfach
A	Gaineamhchloch	
	Marmar	
D	Eibhear	
	Slinn	Meiteamorfach

[10m]

5. Scileanna Léarscáile

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo, agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Cén limistéar de léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis ina bhfuil Loch Coirib suite?
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Thiar theas ☐

Thoir thuaidh ☐

- (ii) Céard é an t-achar go neasach de Loch Coirib atá le feiceáil ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis?
Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

7 km² ☐

12 km² ☐

[10m]

6. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo, agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Ainmnigh an ghné a thaispeántar ag gach ceann de na tagairtí eangaí seo a leanas:

M 144 421:
M 037 445:
M 124 422:

- (ii) Céard dó a seasann an litir N maidir leis an mbóthar N59?

- (iii) Sa spás thíos, tarraing an tsiombail a bhíonn ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis le haghaidh ionad dearctha.

[10m]

7. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf d'Uachtar Ard a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart chun a chur in iúl cé acu fíor nó bréagach atá na ráitis seo a leanas.

	Fíor	Bréagach
(i) Tá loch sa tulra ar dheis.	☐	☐
(ii) Tá páirc pheile sa chúlra ar chlé.	☐	☐
(iii) Tá limistéar de choillearnach sa tulra ar dheis.	☐	☐
(iv) Tá carrchlós sa lár ar dheis.	☐	☐
(v) Tá eastát tithíochta sa tulra láir.	☐	☐

[10m]

8. Réigiúin

Scríobh an litir cheart i ngach cás sa tábla thíos chun an **cineál réigiúin** a mheaitseáil leis an **sampla den réigiún** is fearr a mheaitseálann é.

Litir	Cineál réigiúin	Sampla den Réigiún	Litir
A	Réigiún riaracháin	An Ghaeltacht	
B	Réigiún cultúrtha in Éirinn a shainmhínítear de réir teanga	Fionnuar Measartha Aigéanach	
C	Réigiún geomoirfeolaíoch	Comhairle Contae Longfoirt	
D	Réigiún Cathrach/Uirbeach	An Bhruiséil	
E	Réigiún aeráide	Boirinn	

[10m]

9. An tAontas Eorpach

Baill Reatha an Aontais Eorpaigh agus an bhliain ar ghlac siad ballraíocht ann

Bliain	Tíortha			
1957	An Bheilg An Fhrainc	An Ghearmáin An Iodáil	Lucsamburg An Ísiltír	
1973	An Danmhairg	Éire		
1981	An Ghréig			
1986	An Phortaingéil	An Spáinn		
1995	An Ostair	An Fhionlainn	An tSualainn	
2004	An Chipir An Ungáir Málta	An tSeicia An Laitvia An Pholainn	An Eastóin An Liotuáin An tSlóvaic	An tSlóivéin
2007	An Bhulgáir	An Rómáin		
2013	An Chróit			

Scrúdaigh an tábla thuas ina dtaispeántar an bhliain ar ghlac gach ball reatha ballraíocht san Aontas Eorpach agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

(i) Cén bhliain ar ghlac Éire ballraíocht san Aontas Eorpach?

(ii) Cé mhéad tír a ghlac ballraíocht san Aontas Eorpach in 1995?

(iii) Cén tír is deireanaí a ghlac ballraíocht san Aontas Eorpach?

(iv) Cén bhliain ar ghlac deich dtír ballraíocht san Aontas Eorpach?

(v) Luaigh buntáiste **amháin** a bhaineann le ballraíocht san Aontas Eorpach.

[10m]

10. Cairteacha Aimsire

- (i) Scríobh an litir cheart sa tábla thíos i ngach cás chun gach ceann de na siombailí ón gcart aimsire a mheaitseáil leis an ngné den aimsir is fearr a mheaitseálann í.

Litir	Siombail
A	
B	
C	
D	

Gné den Aimsir	Litir
Fronta te	
Córas Ardbhrú	
Córas Lagbhrú	
Fronta oclúidithe	

- (ii) Cén t-ainm eile atá ar chóras ardbhrú?

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Lagrach ☐

Frithchioclón ☐

[10m]

11. Léirmhíniú ar Ghrafaicí

Arna chur in oiriúint ó www.cso.ie

Scrúdaigh an ghrafaic eolais thuas ina bhfuil eolas faoi fhostaíocht, gairmeacha agus timaistriú in Éirinn in 2022 agus freagair gach ceann de na ceistanna seo a leanas.

(i) Cén céatadán (%) de lucht saothair na hÉireann a bhí ag obair ón mbaile?

(ii) Cén limistéar in Éirinn ina raibh an céatadán (%) ab ísle de dhaoine ag obair ón mbaile?

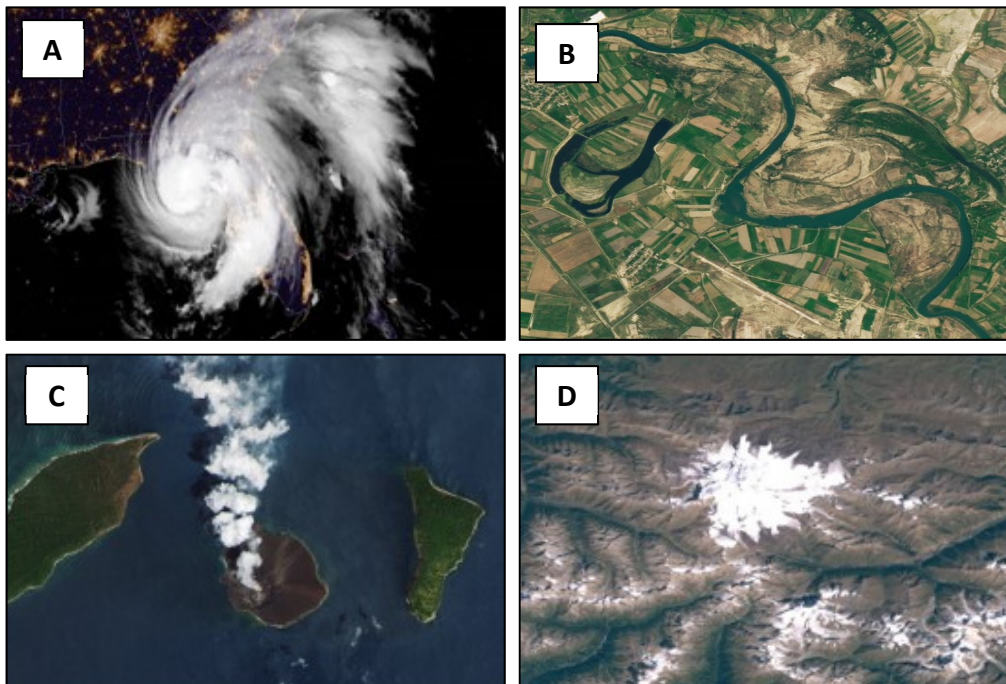
(iii) Cén príomhbhealach a bhí ag daoine le timaistriú chun na hoibre?

(iv) Cé mhéad duine a bhí fostaithe in 2022?

(v) Luaigh iarmhairt **amháin** don tír a bhaineann le líon mór daoine a bheith ar scor in Éirinn.

[10m]

12. Léirmhíniú satailíte

Arna chur in oiriúint ó www.earthobservatory.nasa.gov

Scrúdaigh na híomhánna satailíte thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna seo a leanas.

- (i) Meaitseáil gach ceann de na híomhánna **A**, **B**, **C** agus **D** leis an gcur síos is fearr a mheaitseálann í sa tábla thíos.

Cur Síos	Litir
Sliabh Elbrus sa Rúis, a bhfuil caidhp shneachta air	
An Spéirling Debby, Stáit Aontaithe Mheiriceá	
Bolcán Anak Krakatoa, An Indinéis	
Abhainn Kura, An Asarbaiseáin	

- (ii) Cén t-ainm a thugtar ar bholcán nár bhrúcht le tamall fada ach a d'fhéadfadh brúchtadh arís?

Cuir tic (✓) sa bhosca ceart.

Suanach ☐

Marbh ☐

[10m]

Freagarleabhar do CHUID A DÓ

Treoracha

Tá ceisteanna **CHUID A DÓ** ar fáil ar cheistpháipéar ar leith.

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua. Scríobh uimhir na ceiste sa bhosca ar bharr gach leathanaigh.

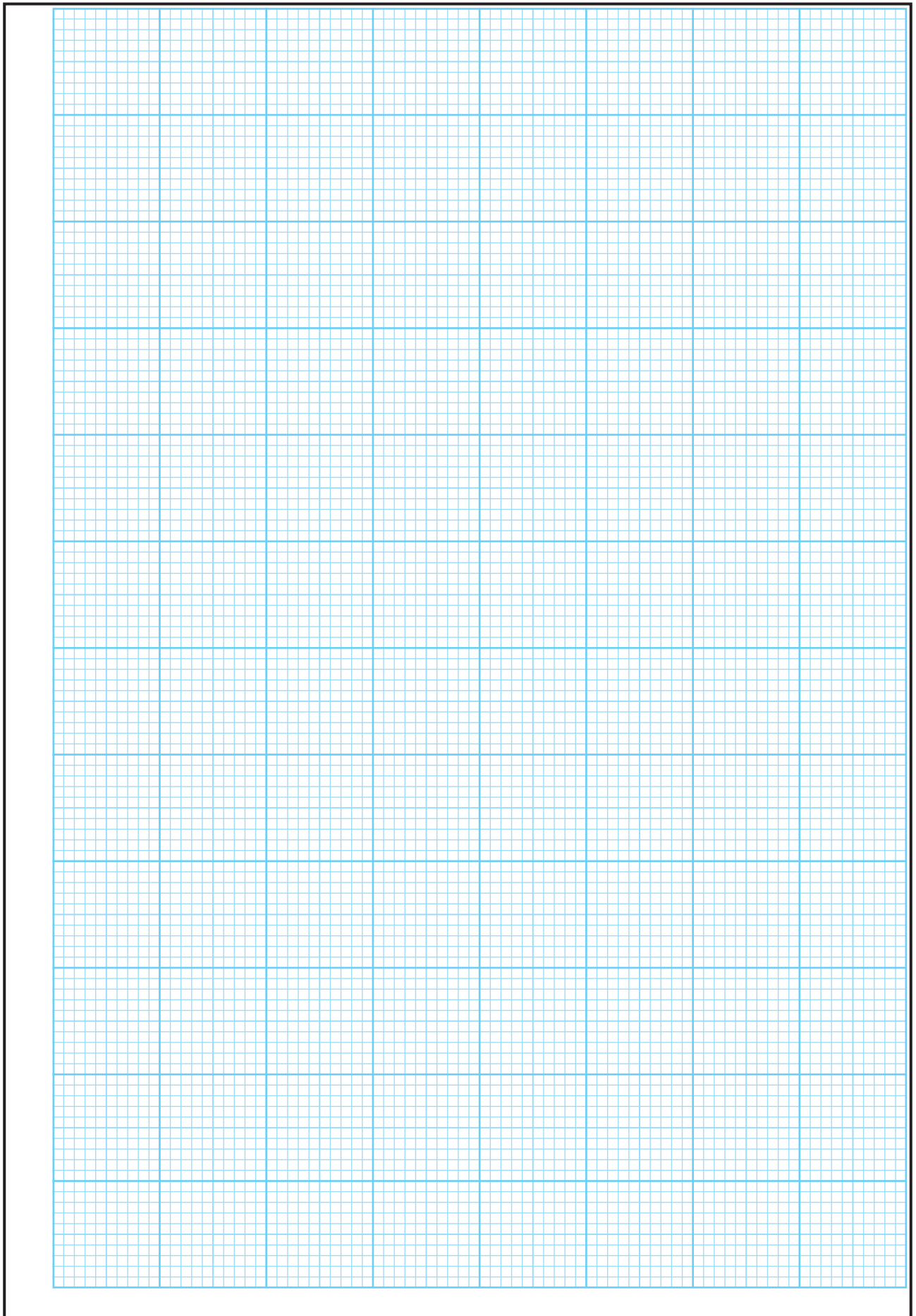
Bain úsáid as an gcolún ar chlé chun gach cuid de cheist a lipéadú, mar a thaispeántar thíos.

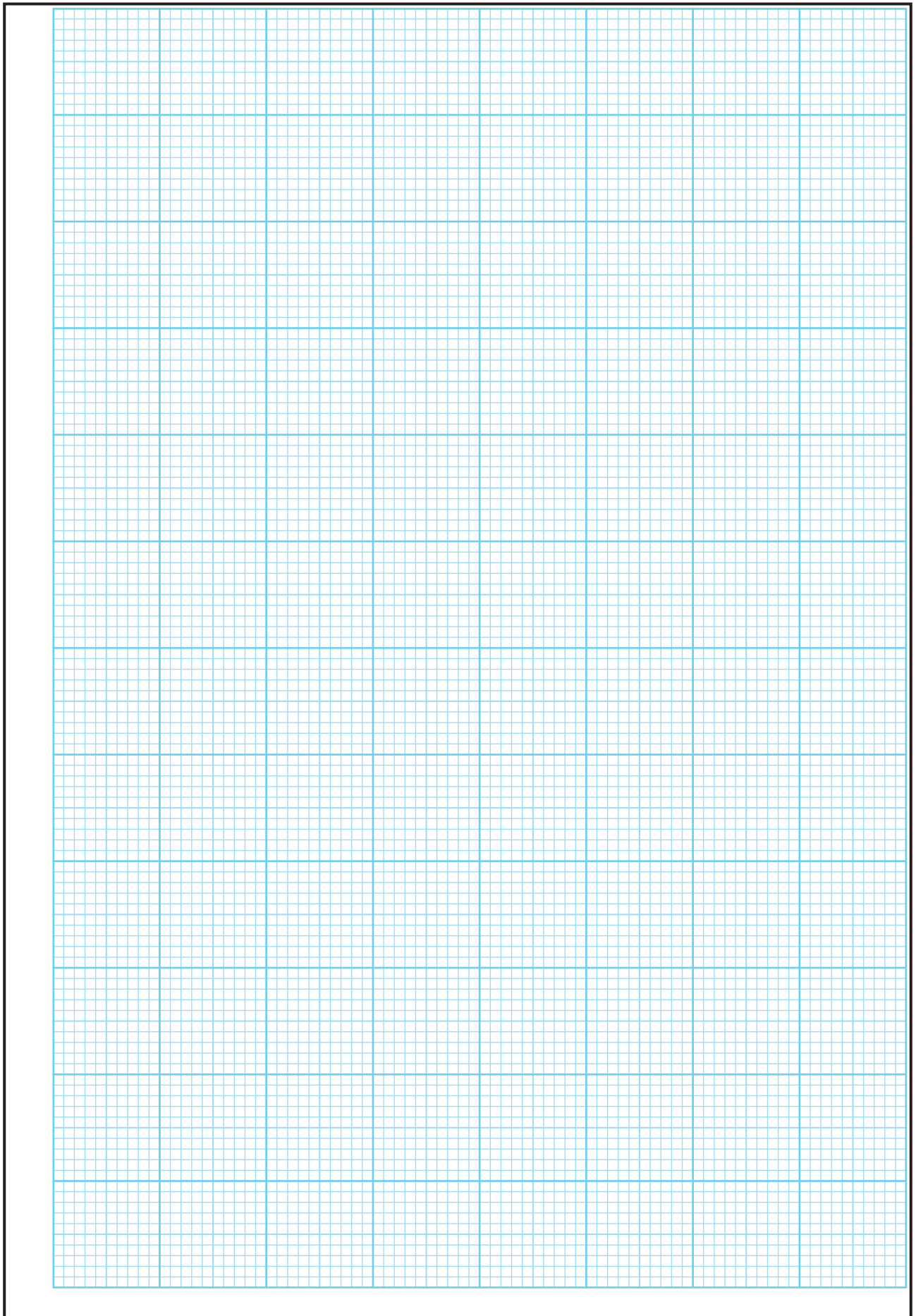
	Ceist	04	Tosaigh gach ceist ar leathanach nua
Cuid			
(a)			
(b)(i)			
(b)(ii)			

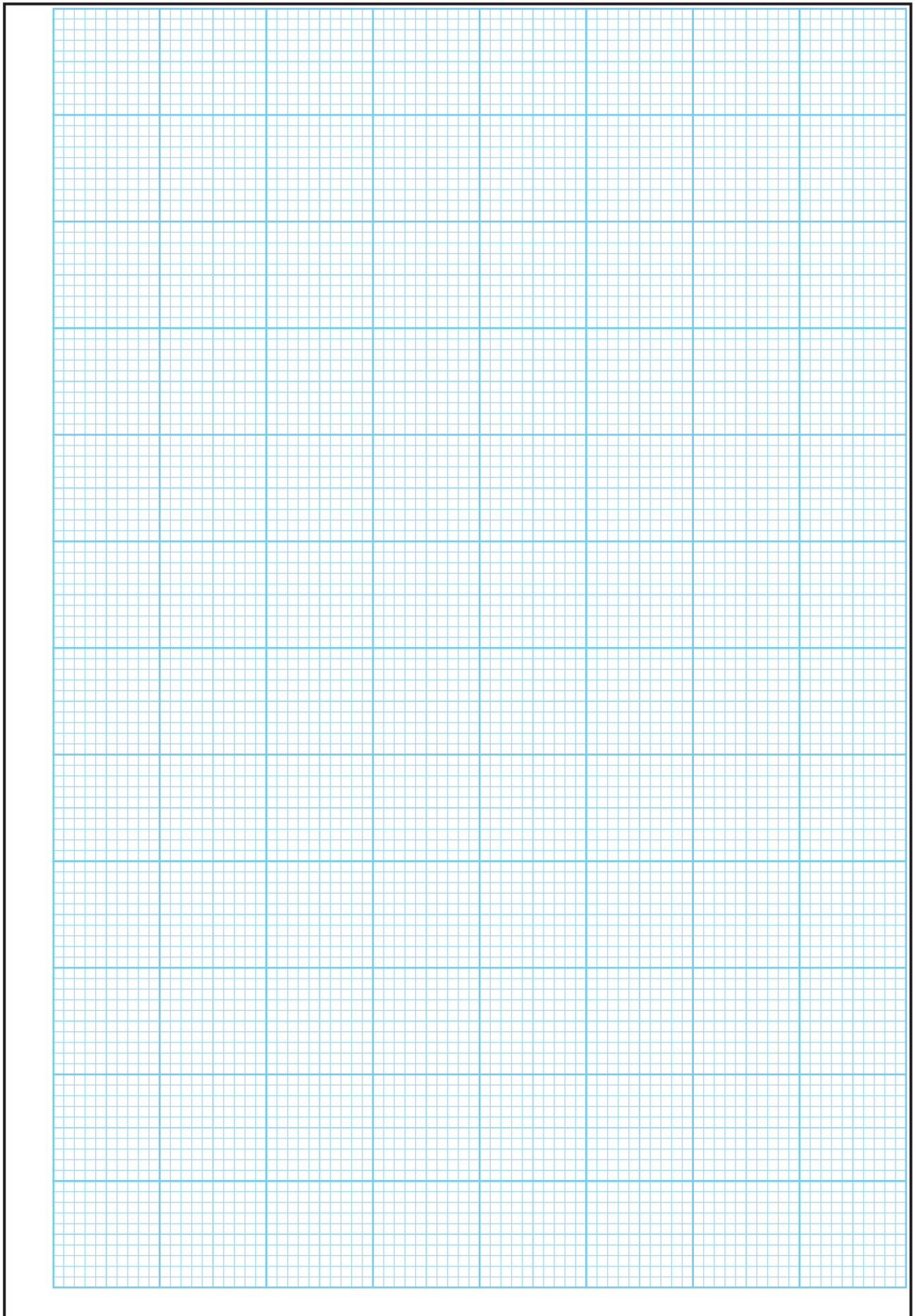
Tá ceithre leathanach de ghrafpháipéar ar na chéad cheithre leathanach eile den fhreagarleabhar seo. Ar na leathanaigh ghrafpháipéir, is ag bun an leathanaigh atá an bosca le haghaidh uimhir na ceiste.

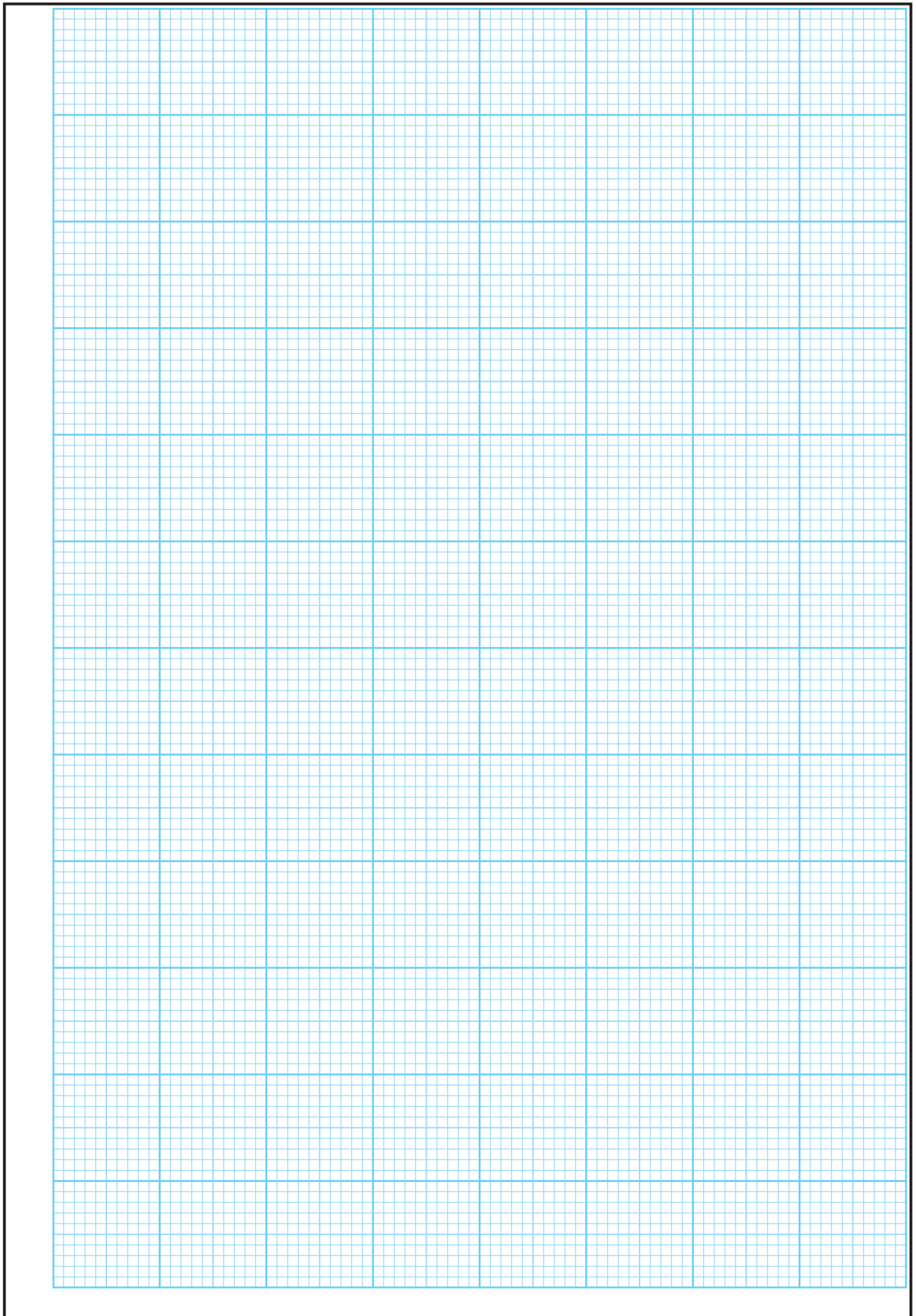
Ní gá duit na leathanaigh ar fad sa fhreagarleabhar seo a úsáid. Mura mbíonn dóthain spáis agat sa fhreagarleabhar seo, is féidir leat breis páipéir nó grafpháipéir a iarraidh ar an bhfeitheoir.

Scríobh do chuid freagraí le peann gorm nó le peann dubh. Ní ceadmhach peann luaidhe a úsáid ach amháin sna sceitsí, sna graf agus sna léaráidí.

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

A diagram showing a large rectangle divided into four smaller squares by a horizontal and a vertical line. The top-left and top-right squares are shaded gray, while the bottom-left and bottom-right squares are white and empty.

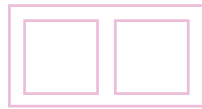
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

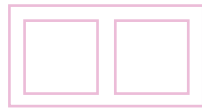
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

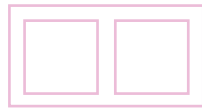
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

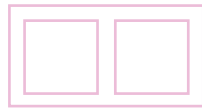
Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ceist

Tosaigh gach ceist ar leathanach nua

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

--	--

Cuid

[illegible]

Cuid

[illegible]

Ná scríobh ar an leathanach seo

Fógra cóipchirt

D'fhéadfadh sé go bhfuil téacsanna nó íomhánna sa scrúdpháipéar seo nach é Coimisiún na Scrúduithe Stáit úinéir an chóipchirt orthu, agus d'fhéadfadh sé gur athchóiríodh iad, chun críche an mheasúnaithe, gan cead na n-údar a fháil roimh ré. Ullmhaíodh an scrúdpháipéar seo de réir Alt 53(5) den *Acht um Chóipcheart agus Cearta Gaolmhara, 2000*. Ní údaraítear aon úsáid dá éis chun aon chríche ach amháin chun na críche dá bhfuil sé beartaithe. Ní ghlacann an Coimisiún aon dliteanas as sárú ar bith ar chearta tríú páirtí a eascraíonn as dáileadh ná as úsáid neamhúdraithe an scrúdpháipéir seo.

Scrúdú na hArdteistiméireachta – Gnáthleibhéal

Tíreolaíocht Cuid a hAon agus Freagarleabhar

Dé hAoine 6 Meitheamh

Maidin 9:30 - 12:20